

80
HU

FACTS

Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség

ISSN 1725-7034

Kockázatértékelés – feladatok és felelőségek

Európában a munkavállalók munkahelyi egészségét és biztonságát a kockázatok értékelésén és kezelésén alapuló megközelítés segítségével védik. A hatékony munkahelyi kockázatértékelés elvégzése érdekében az összes érintettnek világosan meg kell értenie a **jogi kereteket, a fogalmakat, a kockázatok értékelésének folyamatát**, valamint a folyamatban részt vevő **fő szereplők** által betöltendő **szerepet**¹.

Jogi keretek

A kockázatértékelés által betöltött kulcsfontosságú szerepet az EU keretirányelve határozza meg². A munkáltatóknak általános kötelességük, hogy a munka minden vonatkozásában biztosítsák a munkavállalók biztonságát és egészségét. A kockázatértékelés lehetővé teszi a munkáltatók számára, hogy megtegyék a munkavállalók biztonságának és egészségének biztosításához szükséges intézkedéseket. Az intézkedések közé tartozik:

- a munkahelyi kockázatok megelőzése;
- a munkavállalók tájékoztatása és képzése;
- a szükséges intézkedések végrehajtását szolgáló szervezet és eszközök bevezetése.

A keretirányelvet átültették a nemzeti jogszabályokba. A tagállamoknak azonban joguk van szigorúbb előírásokat alkalmazni a munkavállalók védelme érdekében (kérjük, nézze meg az országában érvényes nemzeti szabályozást!)³.

Mi a kockázatértékelés?

A kockázatértékelés a munkahelyi veszélyekből fakadó egészségi és biztonsági kockázatok értékelésének folyamata. Ez a munka összes aspektusának rendszerszerű vizsgálatát jelenti, ami áttekinti, hogy:

- mi okozhat sérülést vagy kárt,
- kiküszöbölhető-e a veszélyek, és ha nem,
- milyen megelőző- vagy védőintézkedéseket tesznek, vagy kellene tenni a kockázatok kezelése érdekében.

Ne feledje:

- minden veszélyes lehet – legyen az munkaanyag, felszerelés, munkamódszer vagy gyakorlat – ami kárt okozhat;
- A kockázat annak a – kicsi vagy nagy – esélye, hogy valaki a veszély miatt megsérülhet.

Hogyan értékeljük a kockázatokat?

A kockázatértékelés folyamata⁴ során mérlegelendő vezérelveket lépések sorára lehet lebontani.

1. lépés – A veszélyek és a kockázatnak kitett személyek azonosítása

Azon tényezők megkeresése a munkahelyen, amelyek kárt okozhatnak, és azon munkavállalók azonosítása, akik veszélynek lehetnek kitéve.

2. lépés – A kockázatok értékelése és rangsorolása

A meglévő kockázatok becslése (súlyosságuk, valószínűségük stb.), és azok fontosság szerinti rangsorolása. Nagyon fontos, hogy a kockázatok kiküszöbölését vagy megelőzését célzó tevékenységeket rangsorolni kell.

3. lépés – Döntés a megelőző fellépésről

A kockázatok kiküszöbölését vagy szabályozását szolgáló megfelelő intézkedések azonosítása.

4. lépés – Cselekvés

A megelőző- és védőintézkedések rangsorolási terv alapján végzett bevezetése (az összes probléma minden valószínűség szerint nem oldható meg azonnal), és annak meghatározása, ki, mikor és mit tesz, ha egy feladatot el kell végezni, és melyek az intézkedések végrehajtására szánt eszközök.

5. lépés – Nyomon követés és felülvizsgálat

Az értékelést rendszeres időközönként felül kell vizsgálni annak biztosítása érdekében, hogy naprakész maradjon. A szervezésben bekövetkező bármilyen jelentős változás esetén, illetve egy baleset vagy majdnem bekövetkezett baleset⁵ kivizsgálásának megállapításai alapján felül kell vizsgálni.

(¹) E ténylap tartalma az alábbi dokumentumon alapul: Útmutató a munkahelyi kockázatok értékeléséhez, Luxemburg: Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, 1996.

(²) A Tanács 1989. június 12-i 89/391/EGK irányelve a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről.

(³) Magyarország: <http://www.ommf.gov.hu>, <http://hu.osha.europa.eu>.

(⁴) Ha az Ön országában a kockázatértékelési eljárás több vagy kevesebb lépésből áll, vagy ha az öt lépésből némelyik eltér, a vezérelveknek akkor is ugyanazoknak kell lenniük.

(⁵) Egy majdnem bekövetkezett baleset olyan nem tervezett esemény, amely ugyan nem okoz sérülést, megbetegedést vagy károsodást – de akár okozhatott volna.

Ki mit tesz?

A **munkáltató** feladata, hogy:

- a munka minden vonatkozásában biztosítsa a munkavállalók biztonságát és egészségét;
- megszervezze a kockázatértékelést;
- kiválassza az értékelést elvégző személy(eke)t, és gondoskodjon arról, hogy erre alkalmas(ak) legyen(ek);
- értékelje a kockázatokat és végrehajtsa a védőintézkedéseket;
- a kockázatértékelés megszervezéséről az alkalmazottakkal vagy képviselőikkel, valamint az értékelést elvégző és a megelőző intézkedéseket végrehajtó személyekkel konzultáljon;
- birtokában legyenek a kockázatértékelés eredményei;
- a munkavállalókkal és/vagy képviselőikkel folytatott konzultációt követően vagy akár ezek bevonásával dokumentálja az értékelést, és e dokumentációt a rendelkezésükre bocsássa;
- biztosítsa, hogy az összes érintett személy tájékoztatást kapjon minden veszélyről és minden kárról, amelyek kockázatának ki lehet téve, illetve **az ilyen kár megelőzése érdekében tett** valamennyi megelőző intézkedésről.

A kockázatértékelést végző személy

A munkáltató hozza meg a végső döntést a kockázatértékeléseket végző személyekről. Ők lehetnek:

- maguk a munkáltatók;
- a munkáltatók által kinevezett alkalmazottak;
- külső értékelők és szolgáltatók, **ha** a munkahelyen nincs erre alkalmas munkatárs.

A munkáltató által a kockázatértékelés elvégzésére kijelölt személynek erre alkalmasnak kell lennie. A legtöbb esetben nem kell biztonsági és egészségvédelmi szakértőnek lenniük, hanem alkalmasságukat az alábbiakkal is igazolhatják:

- (1) ismerik a kockázatértékelés általános megközelítését;
- (2) képesek ezt a munkahelyre és a szükséges feladatokra alkalmazni; ehhez a következőkre lehet szükség:
  - a) a biztonsági és egészségvédelmi problémák azonosítása;
  - b) a fellépés szükségességének felmérése és rangsorolása;
  - c) a kockázatok kiküszöböléséhez vagy csökkentéséhez rendelkezésre álló lehetőségek ajánlása és azok viszonylagos haszna;
  - d) ezek hatékonyságának értékelése;
  - e) a biztonság és egészségvédelem javítását szolgáló intézkedések és a helyes gyakorlatok előmozdítása és az ezekkel kapcsolatos kommunikáció;
- (3) képesek felismerni azokat a helyzeteket, amelyekben segítség nélkül nem tudnák megfelelően értékelni a kockázatot, és tanácsot tudnának adni a további segítség szükségességéről.

A munkavállalók és képviselők

A munkavállalóknak és/vagy képviselőiknek jogukban áll/feladatuk, hogy:

- konzultáljanak velük a kockázatértékelés megszervezésére és a feladatot elvégző személyek kinevezésére vonatkozó rendelkezésekről;
- részt vegyenek a kockázatértékelésben;

- értesítsék feletteseiket vagy munkáltatóikat az észlelt kockázatokról;
- jelentsék a munkahelyi változásokat;
- tájékoztatást kapjanak a biztonságukat és egészségüket érő kockázatokról, valamint az e kockázatok kiküszöböléséhez vagy csökkentéséhez szükséges intézkedésekről;
- megfelelő intézkedések megtételére kérik a munkáltatót, és javaslatokat nyújtsanak be a veszélyek minimalizálására vagy a veszélynek a forrásánál történő elhárítására;
- együttműködjenek annak lehetővé tételében, hogy a munkáltató biztosíthassa a biztonságos munkakörnyezetet;
- a munkáltató az értékelések dokumentációjának elkészítésekor konzultáljon velük.

Alvállalkozók/beszállítók

Amikor különböző vállalkozások alkalmazottai dolgoznak ugyanazon a munkahelyen, lehetséges, hogy az egyes munkáltatók értékelőinek meg kell osztaniuk az információkat a kockázatokról és az e kockázatok kezeléséhez szükséges intézkedésekről.

A kockázatértékelés forrásai

Számos forrás áll rendelkezésre, amelyek segíthetik a vállalkozásokat a kockázatértékelések elvégzésében. A módszer megválasztása a munkahelyi feltételektől, például a munkavállalók számáról, a munkatevékenységektől és a felszerelések fajtájától, a munkahely sajátos jellemzőitől és az esetleges egyedi kockázatoktól függ.

A kockázatértékelés forrásairól bővebb információ az alábbi címen érhető el: <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>.

Részvételen alapuló kockázatértékelés

A kockázatértékelést a munkáltatónak vagy a munkáltató képviselőjének nem egyedül kell elvégeznie. Be kell vonniuk az alkalmazottakat vagy a képviselőiket. A munkavállalókkal az értékelési folyamat részeként konzultálni kell, és tájékoztatni kell őket az esetleges következtetésekről, valamint az elvégzendő megelőző intézkedésekről.

Koordináció a munkáltatók között

A kockázatértékelések elvégzésekor mindig figyelembe kell venni más vállalkozások alkalmazottainak (pl. takarítók, biztonsági őrök, karbantartók) vagy kívülállókat (pl. ügyfelek, látogatók, „járókelők”) esetleges jelenlétét a munkahelyen. Őket kockázatnak kitett személyként kell kezelni, de arra is figyelmet kell fordítani, hogy jelenlétük új kockázatokat teremthet-e a munkahelyen.

Külső szolgáltatók igénybevétele a kockázatértékelések elvégzéséhez

Bárki végezze is a kockázatértékelést, még ha külső szolgáltató is, végső soron a munkáltató felelős az értékelésért.

További információk

Ez a ténylap a kockázatkezelésről szóló 2008/2009-es európai kampány része. További ténylapok a témában és még több, a kockázatkezelésről szóló információ elérhető a <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment> címen. Ezt a weboldalt folyamatosan bővítik és frissítik.

Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel.: (+ 34) 94 479 43 60, Fax: (+ 34) 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

© Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség. A sokszorosítás a forrás feltüntetésével engedélyezett. Printed in Belgium, 2008

